

Revisionsrapport

Uppföljning av tidigare granskningar

Surahammar kommun

Pontus Hagman

Juni/2016

pwc

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1. Bakgrund	3
1.2. Revisionsfrågor	3
1.3. Kontrollmål/Revisionskriterier	3
1.4. Avgränsning och metod	3
2. Uppföljning av granskningar	4
2.1. Leasingbilar (2014)	4
2.1.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	4
2.1.2. Resultat	4
2.2. Övergripande granskning av intern kontroll 2012 (2013)	5
2.2.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	5
2.2.2. Resultat	5
2.3. Psykosocial arbetsmiljö (2014)	6
2.3.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	6
2.3.2. Resultat	7
2.4. Anställdas bisysslor (2012)	8
2.4.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	8
2.4.2. Resultat	8
2.5. Granskning av föreningsbidrag (2014)	9
2.5.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	9
2.5.2. Resultat	10
2.6. Kommunala informationsansvaret (2013)	11
2.6.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	11
2.6.2. Resultat	11
2.7. Anhörigstöd (2013)	12
2.7.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	12
2.7.2. Resultat	13
2.8. Tillgänglighet och bemötande IFO (2012)	14
2.8.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser	14
2.8.2. Resultat	14
3. Kommunikation av rapporter	15
3.1. Iakttagelser kring kommunikation av rapporter	15
4. Bedömning	16

Sammanfattning

Revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen och därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen. Revisorerna kan skänka legitimitet och förtroende åt verksamheten, men också vara förmedlare av väsentlig och nödvändig kritik. Revisionens uppgift är att med sina insatser lämna bidrag till förbättring och utveckling. Revisorernas uppdrag är ytterst att pröva ansvarstagandet och uttala sig om detta till fullmäktige inför deras beslut i ansvarsfrågan.

Under föregående mandatperiod har revisorerna genomfört ett antal granskningar i kommunen. Det finns anledning att följa upp hur granskningar som genomförts mottagits och vilket resultat dessa har gett ute i verksamheten. Både för att ge ett underlag för framtida planering och för att ge information till nya revisorer om vilka områden som har granskats.

Den sammanställning som lämnas i denna rapport över tidigare gjorda granskningar avser att beskriva nuläget (sommaren 2016) avseende hur långt berörda nämnder kommit med att åtgärda de synpunkter som framkommit i gjorda granskningar. Granskningen avgränsas till att omfatta ett urval av granskningar från den senaste mandatperiod.

Urvalet omfattar granskningsrapporterna:

- Leasingbilar (2014)
- Övergripande granskning av intern kontroll 2012 (2013)
- Psykosocial arbetsmiljö (2014)
- Anställdas bisysslor (2012)
- Granskning av Föreningsbidrag (2014)
- Kommunala informationsansvaret (2013)
- Anhörigstöd (2013)
- Tillgänglighet och bemötande IFO (2012)

De revisionsfrågor som ska besvaras i granskningen är:

Vilka åtgärder har styrelsen och nämnderna initierat med anledning av synpunkterna i granskningsrapporterna?

Hur har rapporterna kommunicerats i verksamheten?

Efter genomförd uppföljning är vår sammanfattande bedömning att revisorernas rapporter besvaras och kommuniceras till verksamheten. Iakttagelser och rekommendationer tas generellt emot väl och i ett flertal fall nämns åtgärdsförslag baserade på resultatet i rapporter. Det finns dock flera fall där de åtgärder som nämns i yttranden inte har verkställs, en återkommande förklaring till det här är resursbrist.

Styrelsen och nämnderna rekommenderas att kontinuerligt följa upp åtgärdsförslag, för att säkerställa verkställighet, samt fånga upp och uppmärksamma utmaningar i verksamheten.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Under föregående mandatperiod har ett antal granskningar genomförts i kommunen. Det finns anledning att följa upp hur granskningar som genomförts mottagits och vilket resultat dessa har gett ute i verksamheten.

1.2. Revisionsfrågor

Vilka åtgärder har styrelsen och nämnderna initierat med anledning av synpunkterna i granskningsrapporterna?

Hur har rapporterna kommunicerats i verksamheten?

1.3. Kontrollmål/Revisionskriterier

För att besvara revisionsfrågan har granskningen utgått från följande kontrollmål/revisionskriterier:

- Ursprungliga granskningars iakttagelser
- Revisorernas uttalande/missiv
- Nämnders och styrelsens svar till revisorerna

1.4. Avgränsning och metod

Granskning av nämnders och styrelsers svar och eventuella beslut med anledning av granskningarna samt intervju med respektive berörda förvaltningschefer kring kommunikeringen av rapporterna.

Rapporten har varit föremål för sakavstämning.

2. Uppföljning av granskningar

2.1. Leasingbilar (2014)

2.1.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

Den genomförda granskningen undersökte om tillräckliga rutiner för en effektiv administration och användning av de fordon som kommunen leasade fanns. Granskningen utgick ifrån följande revisionsfråga:

Har Surahammars kommun en ändamålsenlig organisation för att hantera leasingbilar på ett effektivt sätt?

Efter genomförd granskning var den sammanfattade revisionella bedömningen att det i huvudsak fanns en ändamålsenlig organisation för att hantera leasingbilarna på ett effektivt sätt. Den revisionella bedömningen baserades på följande iakttagelser:

- Det bedömdes vara positivt att det fanns en person med ansvar för kommunens samtliga fordon, som även såg till att det administrativa arbetet fungerade bra.
- Den ansvarige för leasingbilarna bedömdes vara väl insatt i hur man ska agera vid olika scenarier, det saknades dock dokumenterade rutiner och riktlinjer för arbetet. Bland annat gällande vad fordonen får/inte får användas till, samt tillvägagångssätt vid inköp och försäljning.
- Bedömningen var även att uppföljning borde göras för varje resa utifrån körjournaler, för att lättare kunna avgöra resans effektivitet. Det bedömdes vara positivt att månadsvisa uppföljningar av tankningarna utifrån månadsvisa fakturor skedde.

Utifrån granskningens iakttagelser lämnades en rekommendation om att ta fram dokumenterade rutiner och riktlinjer för vad fordonen får/inte får användas till, detta för att ge tydlighet i hur bilarna får brukas.

2.1.2. Resultat

Rapporten översändes till kommunstyrelsen för kännedom och inget yttrande är begärt. Vid uppföljning av den tidigare granskningen framgår att det för närvarande pågår ett arbete inom kommunen där det sker förändringar i fordonsflottan och personalförändringar gällande den fordonsansvarige i kommunen. I samband med att den tidigare fordonsansvarige byter tjänst pågår en informationsöverföring från fordonsansvariges till efterträdaren. Ambitionen är att det i samband med övergången ska dokumenteras rutiner för arbetet.

Det framgår att likt tidigare sker uppföljning av resor utifrån körjournaler, där föraren av bilen manuellt fyller i mätarställning vid början och slutet av resan. Fordonsansvarige gör utifrån körjournalerna en bedömning om huruvida den körda sträckan är rimlig. Liket tidigare finns det ett bensinkort och ett förarkort som är sammankopplade med varandra och

som endast kan användas till den bil de är avsedda för. Vid tankning finns en spärr där den som tankar måste fylla i mätarställning innan man börjar tanka. Det görs dock ingen direkt uppföljning av körjournalerna för att säkerställa om bilarna används på ett ändamålsenligt sätt, samt för att bedöma om resorna kan effektiviseras.

Avslutningsvis uppges det gällande vad fordonen får/inte får användas till att det är specificerat att fordonen endast får användas i tjänsten.

2.2. Övergripande granskning av intern kontroll 2012 (2013)

2.2.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

Granskningen utgick ifrån följande revisionsfråga:

Är den interna kontrollen inom nämnderna tillräcklig samt om upprättade delegationsordningar är förenliga med kommunallagen och om det finns dokumenterade rutiner för beredskap mot oegentligheter?

Efter genomförd granskning var den sammanfattade revisionella bedömningen att kommunstyrelsen och nämndernas internkontroll inte var tillräcklig. Bedömningen baserades på följande iakttagelser:

- Det saknades reglemente för internkontroll, samt ett strukturerat arbete avseende intern kontroll i kommunstyrelsen, barn- och bildningsnämnden samt bygg- och miljönämnden. Detta bedömdes vara en stor brist.
- Inom socialnämnden var bedömningen att det fanns förutsättningar för ett ändamålsenligt internkontrollarbete inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg. Det saknades dock internkontrollpunkter för socialnämndens övriga ansvarsområden. Bedömningen var att individ- och familjeomsorgens planerade arbete med intern kontroll är ett bra exempel på hur övriga nämnder inklusive kommunstyrelsen framgent bör arbeta med intern kontroll.
- Riktlinjen om mutor och annan korruption bedömdes vara ändamålsenlig. Det bedömdes vara positivt att riktlinjen tog fasta på hur implementering och uppföljning ska genomföras. En risk sågs gällande att de förtroendevalda går miste om informationen, detta då det främst är anställda som omnämns. I riktlinjen framgick det ej hur man som anställd eller förtroendevald ska agera vid förekomst eller misstanke om muta eller annan korruption. Det föreslogs därför att kommunstyrelsen upprättar en handlingsplan för hur man som anställd, och framför allt som chef, eller förtroendevald ska agera vid händelser.

I granskningen rekommenderades att delegationsordningar borde revideras årligen eller åtminstone en gång per mandatperiod.

2.2.2. Resultat

Kommunstyrelsen och socialnämnden har lämnats var sitt yttrande, daterat 2013-07-08 respektive 2013-06-17. Kommunstyrelsen uppger att den inte är av någon annan åsikt än

revisorernas bedömning att kommunstyrelsens och nämndernas internkontroll arbete inte är tillräckligt, samt att ett arbete för att ta fram ett kommunövergripande internkontrollreglemente kommer att initieras under hösten 2013. Efter att reglementet beslutats ska det arbetas fram verksamhetsvisa dokument med utgångspunkt i det kommunövergripande reglementet.

I yttrandet nämns att frågan om ny delegationsordning kommer behandlas vid kommunstyrelsens sammanträde i augusti 2013. Deras mening är att därefter rutinmässigt ompröva, och vid behov revidera, delegationsordningen vid det första sammanträdet varje kalenderår, samt att hantera regelverket rörande rätten att vidaredelegera i den nya delegationsordningen. I Socialnämndens yttrande påpekades att eftersom reglemente antas av kommunfullmäktige önskar socialnämnden att ta del av dessa innan nämnden startar arbetet med att ta fram internkontrollplanerna för samtliga verksamheter.

Slutligen nämns det i kommunstyrelsens yttrande att revisorerna angett att det av riktlinjerna om mutor ej framgår hur man ska agera vid förekomst eller misstanke om muta eller annan korruption. Kommunstyrelsens uppfattning är dock att det är tydligt att även de förtroendevalda omfattas. Kommunstyrelsen ska dock vid framtida uppföljningar och andra aktiviteter tydligt betona de förtroendevaldas roll. Gällande rutin vid förekomst eller misstanke om oegentligheter så uppges kommunstyrelsen även avse att se på möjligheterna att skapa sådana rutiner.

Vid uppföljningen av den tidigare granskningen framgår att ett reglemente för intern kontroll för närvarande inte finns. Orsaken till detta uppges vara resursbrist, där arbete med att ta fram ett reglemente för intern kontroll inte har hunnits med. Det uppges dock ha fattas ett internt beslut om att ta fram detta under hösten 2016. I det fall resurser inte finns tillgängliga internt för att genomföra arbetet under hösten är planen att använda sig av externa resurser.

Avslutningsvis har det sedan den ursprungliga granskningen inte skett några förändringar gällande delegationsordningen, men ambitionen med det planerade arbetet under hösten är att dokumenten ska bli mer levande.

2.3. Psykosocial arbetsmiljö (2014)

2.3.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

Granskningen avsåg kommunens arbete beträffande den psykosociala arbetsmiljö och utgick ifrån följande revisionsfråga:

Har kommunstyrelsen genom sitt arbete säkerställt en god psykosocial arbetsmiljö?

Efter genomförd granskning var den sammanfattade revisionella bedömningen att kommunstyrelsen inte fullt ut säkerställer en god psykosocial arbetsmiljö för de anställda. Följande iakttagelser gjordes under granskningen:

- Dokumenterade riktlinjer fanns i tillräcklig omfattning gällande psykosociala arbetsmiljöfrågor. Det bedömdes även vara positivt att kommunen låtit genomföra en medarbetarenkät med inriktning på arbetsmiljö.

- Bedömningen var dock att det brister i uppföljningen av den psykosociala arbetsmiljön. Det bedömdes även vara en brist att enkäten visade att medarbetarsamtal inte genomförs med samtliga medarbetare i kommunen. Samt att det förekom längre tidsintervall än ett år mellan medarbetarsamtalen för 30 procent av kommunens anställda.
- Gällande utsträckningen till vilken chefer har kunskaper om hur brister i arbetsmiljön ska hanteras bedömdes de styrande dokumenten vara utförliga och att dokumenten gav en bra orientering och god handledning kring arbetsmiljöfrågor.

Den övergripande bedömningen var att åtgärder vidtas när det uppkommer problem i arbetsgrupper. Det poängterades att man dock inte kunde uttala sig om huruvida och på vilket sätt dessa åtgärder utvärderas. På helhetsnivå bedömdes medarbetarnas upplevelse mer positiv när det gäller upplevelsen hos de medarbetare som är verksamma vid de centrala funktionerna.

2.3.2. Resultat

Kommunstyrelsen har lämnat ett yttrande kring rapporten daterat 2015-05-19. I yttrandet nämns att revisorernas uppfattning är att flera områden bedöms fungera bra vilket är positivt. Det uppges ha påbörjats ett arbete med att förtydliga delegation av arbetsmiljöuppgifter i organisationen i kombination med utveckling av rutiner, dokumentation och förankring av dessa. Därtill nämns att gemensam kompetensutveckling för chefer och skyddsombud utifrån behov har påbörjats och på olika sätt kommer att utvecklas genom dialog i skyddsorganisationen. Under sommaren, 2014, ska ett enhetligt material för utvecklingssamtal, där bland annat arbetsklimat och arbetsmiljö finns med, förankras.

Målsättningen är att alla medarbetare årligen ska erbjudas ett utvecklingssamtal. Cheferna i kärnverksamheterna vård, omsorg, skola och förskola uppges dock ha många medarbetare och det kan då vara nödvändigt med prioriteringar så att de som är tillsvidare anställda och de med längre visstidsanställningar prioriteras.

I yttrandet och vid genomförd uppföljning nämns att den medarbetarundersökning som genomfördes under våren 2013 inte hade förankrats i tillräcklig utsträckning. Samt att det var otillfredsställande att resultatet skickades ut till respektive chef först under november, under den perioden skedde det personalförändringar med en nytillträdd personalchef.

Slutligen nämns det även i yttrandet att under början av 2013 förändrades ledningsorganisationen vilket medförde att ansvaret för olika personalgrupper vid de centrala funktionerna fördelades om vid sidan om att två nya chefer rekryterades under året. Det nämns i yttrandet att arbetsgrupper påverkas av personförändringar och att det tar olika tid innan man lärt känna varandra. Samt att information och struktur för delaktighet och påverkansmöjlighet är viktigt vid förändringar och kan minska oro. Bedömningen i yttrandet är att den förändring som skedde i ledningsorganisationen har funnit sin struktur och att erfarenheter tas med för framtiden. Vid genomförd uppföljning framgår att det sedan den ursprungliga granskningen har det införts informationstillfällen för att medarbetare i organisationen ska få information i en än högre grad.

Sedan den ursprungliga granskningen har det även genomförts en ny undersökning, där lärdomar från vad som ansågs vara brister i den förra medarbetarenkäten har tagits i be-

aktande. Fokus har lagts på att förankra syftet med undersökningen och hur resultaten ifrån den ska hanteras. Undersökningen genomfördes i april månad 2016 och ambitionen är att framöver genomföra undersökningar kontinuerligt, ungefär vartannat år.

2.4. Anställdas bisysslor (2012)

2.4.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

Granskningen av anställdas bisysslor utgick ifrån följande revisionsfråga:

Har kommunen rutiner för hantering av bisysslor i enlighet med reglerna för tillräcklig intern kontroll?

Granskningen fann att Surahammars kommun och bolagen saknade dokumenterade regler och rutiner som reglerar bisysslor. Kommunen och bolagen bedömdes vara i behov av att upprätta ett policydokument som reglerar bisysslor. Samt att utifrån ett sådant policydokument upprätta lathundar för påminnelse om att fråga den som ska anställas i kommunen om denne har en bisyssla och en lathund med fråga om bisyssla vid utvecklingssamtal.

Vidare iaktogs att kommunen och bolagen inte hade antagit några egna tillämpningsregler av de regelverk som finns avseende anställdas bisysslor. Det bedömdes i granskningen att kommunen och bolagen borde synliggöra regelverken genom att upprätta en egen dokumentation av reglering av bisysslor.

Vid granskningen påträffades endast ett fåtal anställda i kommunen och i bolagen med bisysslor där försäljning hade gjorts till kommunen eller bolagen. I dessa fall bedömdes försäljningen inte vara olämplig.

Under granskningen noterades även ett fall där anställd hade eget företag inom område där myndighetsbeslut fattas och där anställd hade företag inom samma verksamhetsområde.

I granskningen var bedömningen att det inte förekommer bisysslor i kommunen och i bolagen som kunde betecknas såsom olämpliga.

2.4.2. Resultat

Kommunstyrelsen har lämnat ett yttrande över revisionsrapporten 2013-07-08. I yttrande nämns att revisorerna konstaterat att kommunen och bolagen saknar dokumenterade regler och rutiner som reglerar bisysslor. Det uppges i yttrandet att kommunstyrelsen, likt revisorerna, anser att detta är ett område där policys och tillämpningsregler bör finnas. Det nämns vidare att ett arbete för att ta fram ett policydokument är tänkt att påbörjas under hösten 2013 och att lathundar ska att arbetas fram efter att det har beslutats om policydokumentet.

Avslutningsvis nämns att kommunstyrelsen ser positivt på att den praktiska tillämpningen och bedömningarna i relation till de allmänna lag- och avtalsreglerna synes ha fungerat. Kommunstyrelsen menar dock att detta inte på något sätt minskar behovet av att

klargöra kommunens och de kommunala bolagens inställning via ett tydligt policydokument.

Vid uppföljning framgår att det idag finns specificerat i anställningsavtal att medarbetare ska meddela närmaste chef om medarbetaren har en bisyssla. Det framgår även i mallen för resultat- och utvecklingssamtal för medarbetare att en fråga ska ställas om bisyssla, specifikt om medarbetaren arbetar extra vid sidan av sitt ordinarie arbete.

Det framgår att om en bisyssla finns så ska medarbetarens närmaste chef ta kontakt med personalchef för diskussion och bedömning.

2.5. Granskning av föreningsbidrag (2014)

2.5.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

Den ursprungliga granskningen utgick ifrån följande revisionsfråga:

Säkerställer Barn- och utbildningsnämnden att kommunens föreningsbidrag används enligt kommunens riktlinjer?

Granskningen visade på att det fanns dokumenterade anvisningar och riktlinjer för bidrag och bidragsansökan antagna av kommunfullmäktige. Riktlinjerna bedömdes vara tydliga och det framgick vad som krävs av föreningarna för att erhålla bidrag.

Bedömningen var dock att den process mellan nämnden och föreningarna i form av dialog, som ska ligga till grund för bidragets form och storlek, inte fungerade i praktiken. Det bedömdes även finnas brister beträffande uppföljning av föreningarnas redovisning av bidragens användning, även om viss verifiering utfördes. Det poängterades att fördjupade granskningar för att verifiera innehållet i föreningarnas årsredovisningar och övriga insända dokument inte utfördes.

Efter genomförd granskning rekommenderades:

- Att Barn- och utbildningsnämnden får ett helhetsansvar för alla typer av stöd till föreningarna.
- Att kommunen utreder till vilken årlig kostnad de subventionerade hyrorna uppgår till.
- Att föreningarna lämnar in närvarolistor med underskrifter för alla grupper. Närvarolistor från idrottsföreningar jämförs med statistik som erhålls från Västmanlands idrottsförbund. Samt lämnar skriftliga försäkran att bidraget använts till rätt ändamål, samt att verifierationer lämnas in för utbildningar.
- Att förändringar mellan åren i föreningarnas ekonomi granskas extra. Om det är stora avvikelser mellan åren bör handläggaren på förvaltningen ta kontakt med föreningen.
- Att fördjupade granskningar görs stickprovsmässigt och regelbundet, exempelvis att varje år noggrannare granska ett på föreningars redovisning.

- Att Barn- och bildningsnämnden ställer krav på föreningarna att på ett mer strukturerat sätt i sina verksamhetsberättelser redogöra för, dels vad bidragen använts till, dels om föreningen uppnått det som bidraget syftade till.
- Att blanketten för bidragsansökan läggs ut på kommunens hemsida, vilket torde minska handläggans arbetsbelastning.

2.5.2. Resultat

Efter granskningen har kommunstyrelsen och barn- och bildningsnämnden lämnat yttrande över revisionsrapporten, daterat 2015-02-04 respektive 2015-03-13. Det framgår utifrån barn- och bildningsnämndens yttrande att nämnden avser att utreda huruvida närvarolistor, verifikationer och fördjupade granskningar skulle kunna utföras. Det nämns att närvarolistor tidigare har använts men tagits bort, dessa skulle dock kunna användas vid tveksamma fall. Vidare nämns att dialogen med föreningarna kommer att förbättras då ordförande i nämnden har fått ett utökad uppdrag att sköta detta.

Gällande skriftlig försäkran av bidragens användning skriver nämnden att det är ett krav som nämnden kommer att införa direkt inför nästa ansökningsomgång, och att den kommer att kombineras med krav på hur föreningen använt pengarna och om syftet uppnåtts. Likaså uppges att blanketten kommer att läggas ut på hemsidan inför nästa ansökningsomgång, vilket det vid uppföljning framgår har skett.

Nämnden skriver vidare att när en överenskommelse skett skall avtal tecknas med utgångspunkt från de riktlinjer som gäller för ansökan. Gällande olika typer av dokument, som exempelvis avtal och ansökningar, så beskriver nämnden att det vore lämpligt att ha en administrativ ansvarig funktion som kan granska och diarieföra inkomna ansökningar. Dialogen uppges dock kunna fortsatt ligga kvar som nämnduppdrag.

Vidare nämns att om barn- och bildningsnämnden skall hantera helhetsansvaret för alla typer av stöd så är det inte rimligt att samtidigt involvera alla kostnader för lokaler och underhåll i detta eftersom det inte är kostnader som nämnden styr över. Denna fråga innefattar också möjligheten till uthyrning av lokalerna som är förknippad med information och nyckelutdelning. Idag finns inga jourvaktmästare. Tillgången till jourhavande vaktmästare är då också en fråga som inte nämnden styr över.

Nämnden uppges att den därmed stöder den första rekommendationen i rapporten men inte den andra.

Vid uppföljningen framgår att det pågår ett arbete med att utreda de områden som nämns i yttrandet. En ambition är att bidrag ska kunna kopplas till lokalt aktivitetsstöd, inom vilket föreningar är skyldiga att löpande upprätta redovisning av föreningens gruppaktiviteter, vilket uppges resultera i mer information. Det pågår även ett arbete med att försöka tydligare koppla bidrag till behov, där man vill ha en tydligare koppling till behovet i bidragsansökan. En utmaning som nämns gällande det pågående arbetet är bristen på bemanning.

Vidare nämns att ingen förändringar har skett i hur föreningarnas ekonomi granskas, verksamheten ser själva att det här är ett utvecklingsarbete, men det finns ännu ingen funktion uppbyggd för detta. Det samma gäller för krav gällande föreningarnas verksam-

hetsberättelser, gällande vad bidrag används till. Det nämns att om en förening inte har lämnat in underlag i tid får de motivera bakgrunden till det för beredningsutskottet.

2.6. Kommunala informationsansvaret (2013)

2.6.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

Granskningen utgick ifrån följande revisionsfråga:

Har kommunstyrelsen säkerställt ändamålsenliga rutiner och en handlingsplan för det kommunala informationsansvaret för unga 16 till 19 år i enlighet med skollagens krav?

Den sammanfattade revisionella bedömningen var efter genomförd granskning att kommunstyrelsen inte har säkerställt att det finns ändamålsenliga rutiner och en fastställd handlingsplan för det kommunala informationsansvaret. Granskningen visade dock att det kommunala informationsansvaret verksamhetsmässigt hanterades tillfredsställande.

Den sammanfattade revisionella bedömningen baserades på följande iakttagelser:

- Vid granskningstillfället saknades en tydlig styrning från kommunstyrelsens sida, där det bland annat inte fanns några övergripande mål eller riktlinjer. Det framgick inte på ett tydligt sätt av reglementet att kommunstyrelsen har ansvaret för det kommunala informationsansvaret. Utifrån intervjuerna som genomfördes under granskningen gjordes bedömningen att resurstilldelningen var tillfredsställande då samtliga ungdomar inom berörd målgrupp följdes upp.
- Det bedömdes vara positivt att Surahammars kommun hade slutit ett avtal kring det kommunala informationsansvaret med Västerås stads enhet Arenan. Avtalet reglerade på ett tydligt sätt respektive parts åtaganden. Det fanns dock områden som inte behandlades i avtalet och som bedömdes vara utvecklingsbara. Detta rörde framför allt rutiner för samverkan mellan företrädare för Surahammars kommun och Arenan. De ungdomar som kontaktas av kommunen via Arenan erbjuds ändamålsenliga och individuellt anpassade insatser och det fanns tydliga rutiner och arbetssätt för hur aktuella ungdomar ska kontaktas.
- Det bedömdes vara viktigt att rutiner och former för avstämning kring de ungdomar som tackar nej till aktiviteter tas fram och fastställs. Granskningen visade vidare att behov finns av rutiner för samkörning av register.
- Kommunstyrelsens bedömdes vara i behov av att säkerställa en tillfredsställande uppföljning och utvärdering av kommunens arbete med informationsansvaret.

2.6.2. Resultat

Under genomförd granskning har vi inte tagit del av ett yttrande över revisionsrapporten. Vid genomförd uppföljning framgår att det har skett en förändring inom området vilken beskrivs som en skärpning där kommunerna från den 1 januari 2015 har en skyldighet att samla in uppgifter om och föra register över de ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret. Ansvaret omfattar ungdomar som har fullgjort sin skolplikt, inte fyllt 20 år och som inte deltar i eller har fullföljt utbildning på nationella program i gym-

nasieskola, nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Den egna uppfattningen är att kommunen idag har koll på området.

Surahammar har i arbetet med aktivitetsansvaret i en gemensam grupp med andra kommuner sökt medel av Europeiska sociala fonden (ESF). Tillsammans deltar Östergötland, Södermanland, Uppsala län, Örebro län och Västmanlands kommuner och landsting för närvarande i ESF projektet #jag med. Projektet är en satsning för att motverka studieavhopp och studiemisslyckanden och bidra till att unga kan återgå till studier eller praktik/arbete, för att få en varaktig tillhörighet till arbetsmarknaden.

Det framkommer vidare vid uppföljningen att det för närvarande dock inte finns något reglemente som tydliggör ansvarsfördelningen, likaså finns det inte framtagna förtydligande dokument. Det finns däremot rutiner för samarbete.

Avslutningsvis nämns att Arenan inte har samma uppdrag som tidigare, utan idag främst hjälper till med att hålla reda på statistik, skickar information om antagningsregister och är behjälplig med att ge råd. Arenan kan även hjälpa till med att få in individer på program i Västerås.

2.7. Anhörigstöd (2013)

2.7.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

Granskningen undersökte det stöd som kommunen ger till anhängvårdare och utgick ifrån följande revisionsfråga:

Finns det en ändamålsenlig verksamhet som stöder anhängvårdarna i enlighet med lagens intentioner?

Efter genomförd granskning var den samlade revisionella bedömningen att det fanns en ändamålsenlig verksamhet som stöder anhängvårdarna i enlighet med lagens intentioner när det gäller stöd till anhöriga som vårdar en äldre person men att stödet till andra grupper var i behov av att utvecklas. Bedömningen grundade sig på följande iakttagelser:

- Anhörigstödet bedömdes vara väl utbyggt, flexibelt och att det tillgodoser flera olika behov, särskilt för den som vårdar en äldre person. Bedömningen var dock att det saknas strategier, måldokument och verksamhetsplaner för att säkerställa lagstiftningens intention.
- Det saknades metoder för att följa upp huruvida verksamheten är ändamålsenlig och tillräcklig.
- Bedömningen var att det saknades riktlinjer för handläggning gällande anhörigstöd. Det saknades därmed ett metodiskt sätt att säkerställa att anhörigas behov uppmärksammas i tillräcklig omfattning.
- Det bedömdes även att det fanns fler grupper, som missbrukare, psykiskt sjuka och personer med behov av LSS-insatser, som särskilt bör uppmärksammas så att alla, oberoende av funktionshinder, kan erhålla anhörigstöd utifrån behov.

- Bedömningen var vidare att medlen från skatteväxlingen har använts till att utveckla och bygga upp stödet till anhöriga.
- Då verksamheten de senaste åren hade haft en negativ budgetavvikelse rekommenderades att det genomförs en analys av budget och avvikelser i budgeten samt att det vidtas åtgärder för att uppnå en budget i balans.

2.7.2. Resultat

Socialnämnden lämnade, 2014-01-13, ett yttrande över revisionsrapporten. Det nämns i yttrandet att uppbyggnaden av anhörigstöd i Surahammars kommun i huvudsak har skett genom en dialog mellan politik och verksamhet i huvudsak mellan socialnämnden och anhörigkonsulenten. Arbetet beskrivs ha gett en ändamålsenlig verksamhet men att denna naturligtvis kan utvecklas.

Det nämns att socialnämnden formulerade mål under 2008 för stödet till anhörigvårdare för äldre vilka då omfattades av lagstiftningen. Vid nämndens arbete med mål under 2011 så hade de tidigare målen i stort uppfyllts och nämndens uppges därför inte formulerat några nya mål för området.

Vidare uppges att när nämnden ska revidera sina mål under 2014 kommer stödet till anhöriga att beaktas och då även det utökade ansvaret för ytterligare målgrupper. Frågan om uppföljning och utvärdering skulle även hanteras i samband med detta. Verksamheten uppges även ha startat ett arbete med att ta fram en handlingsplan.

I yttranden behandlas även att revisionen skrivit att det saknas riktlinjer för handläggning gällande anhörigstöd. Nämnden drog av innehållet i revisionsrapporten slutsatser att det med detta menas att det saknas riktlinjer för hur handläggarna skall informera om möjligheten till anhörigstöd, det nämns i yttrandet att riktlinjer för detta har upprättats.

Slutligen poängteras att socialnämndens protokoll från sammanträdet 2008-12-16 visar tydligt att socialnämnden beslutat; ”... att anhörigvårdare erbjuds högst 12 timmars avgiftsfri avlastning per månad dock högst 100 timmar på en 12-månadsperiod”.

Det har vid uppföljningen framgått att ett arbete för närvarande pågår med måldokument, kopplade till att säkerställa lagstiftningens intentioner, vilket ska behandlas i socialnämnden i slutet av juni 2016. Det beskrivs dock ha varit en utmaning att hinna med detta arbete. Vidare framgår att det är planerat att en verksamhetsutvecklare, som ska jobba med mål och processer, ska tillsättas.

Sedan den tidigare granskningen har även månadsvisa uppföljningar i nämnden införts, vilket uppges innebära att förändringar tydliggörs och att det blir lättare att se uppkomna behov.

Avslutningsvis har även ett webbaserat stöd för anhörigvårdare införts, vilket innebär att det nu är möjligt att nå fler grupper och att individer har bättre möjligheter att komma i kontakt med andra som är i en liknande situation.

2.8. Tillgänglighet och bemötande IFO (2012)

2.8.1. Ursprungliga granskningens iakttagelser

I granskningen som avsåg tillgänglighet och bemötande inom individ- och familjeomsorgsverksamheten undersöktes följande två revisionsfrågor:

Har socialnämnden säkerställt att de som söker försörjningsstöd får ett bra bemötande?

Har socialnämnden säkerställt att tillgängligheten för de som söker försörjningsstöd är tillräcklig?

Efter granskningen var bedömningen att nämnden i huvudsak har säkerställt att de som söker försörjningsstöd får ett bra bemötande. Samt att tillgängligheten för de som söker försörjningsstöd bedöms som tillräcklig.

Det bedömdes vara positivt att det fanns värdegarantier som var väl förankrade hos personalen och att det hade pågått ett aktivt arbete med att utarbeta värdegarantin. Det bedömdes dock vara en brist att den inte var tillgänglig för klienterna och i rapporten lämnades en rekommendation om att den skulle finnas tillgänglig i väntrum och skickas ut tillsammans med ansökningshandlingar.

Vidare noterades att information om hur snabbt individer kan förvänta sig att få tid för ett personligt besök fanns, men att öppettider på hemsidan var felaktiga. Det rekommenderades därför att aktualisera hemsidan så att de öppettider som anges är korrekta.

Avslutningsvis noterades att de rutiner som gäller för individ- och familjeomsorgen i Surahammar var desamma som gällde för äldre- och handikappomsorgen. Det bedömdes vara en brist att det inte hade upprättats ändamålsenliga rutiner för hantering av lex Sarah.

2.8.2. Resultat

Under genomförd granskning har vi inte tagit del av ett yttrande över revisionsrapporten. Vid genomförd uppföljning framgår att verksamheten har arbetat med att ytterligare säkra att värdegarantin finns tillgänglig för klienterna. Denna finns idag, sedan den tidigare rapporten, att tillgå både på hemsidan och i väntrum. Det nämns även att aktuell information om exempelvis öppettider är uppdaterad sedan den ursprungliga granskning, och att den information som finns på hemsidan idag stämmer.

Det framgår även vid uppföljning att det har upprättats rutiner för hantering av lex Sarah. Vid intervju nämns att rapporterna ses som en hjälp till att uppmärksamma områden och att man tar till sig av det som framgår i rapporter i sitt förbättringsarbete.

3. *Kommunikation av rapporter*

3.1. *Iakttagelser kring kommunikation av rapporter*

Utifrån de genomförda intervjuerna framkommer att resultatet av revisorernas rapporter kommuniceras och redovisas bland annat i nämnd och bearbetas i ledningsgrupp. Förvaltningschef kommunicerar därefter om rapporten till respektive berörd ansvarig chef som får gå igenom resultatet i sina respektive grupper och planerar eventuella åtgärder.

Det framgår även utifrån de genomförda intervjuerna att rapporterna generellt tas emot positivt, hjälper till att uppmärksamma olika områden och ses som ett bidrag i att kunna utveckla verksamheten. Det som ofta beskrivs som utmaningar i att genomföra eventuella åtgärder är brister på resurser och personalförändringar.

4. Bedömning

Efter genomförd uppföljning är vår sammanfattande bedömning att revisorernas rapporter besvaras och kommuniceras till verksamheten. Iakttagelser och rekommendationer tas generellt emot väl och i ett flertal fall nämns åtgärdsförslag baserade på resultatet i rapporter. Det finns dock flera fall där de åtgärder som nämns i yttranden inte har verkställs, en återkommande förklaring till det här är resursbrist.

Styrelsen och nämnderna rekommenderas, för att förebygga att initierade åtgärdsförslag inte blir verkställda, kontinuerligt följa upp dessa. Både för att säkerställa verkställighet och för att uppmärksamma anledningar till att åtgärder inte verkställs.

I nedan stående sammanfattning presenteras de åtgärder som i yttranden nämnts initieras med anledning av synpunkterna i granskningsrapporterna, men där arbete ännu pågår alternativt där åtgärden kvarstår att hantera.

Tabell 1. Kvarstående åtgärds områden

Granskning	Nämnd	Åtgärd	Klar	Kvarstår
Leasingbilar	Övergripande	Dokumenterade rutiner och riktlinjer		X
Övergripande granskning av intern kontroll	Övergripande	Reglemente för intern kontroll, revidering av delegationsordningar		X
Psykosocial arbetsmiljö	Kommunstyrelsen	Medarbetarsamtal med samtliga		X ¹
Anställdas bisysslor	Övergripande	Regler, rutiner, lathund som reglerar bisyssla		X
Granskning av föreningsbidrag	Barn- & bildningsnämnden	Uppföljning, samt krav på vad bidrag används till		X
Kommunala informationsansvaret	Barn- & bildningsnämnden	Reglemente för ansvarsfördelning, förtydligande dokument		X
Anhörigstöd	Socialnämnden	Måldokument, uppföljning		X
Tillgänglighet och bemötande IFO	Socialnämnden	Värdegaranti tillgänglig för klienterna, rutin för hantering av lex Sarah	X	

¹ I yttrandet nämns att kärnverksamheterna har många medarbetare och att prioriteringar kan vara nödvändiga, vilket idag sker.

2016-06-14

Kerstin Svensson, Uppdragsledare

Pontus Hagman, Projektledare